



Göran Persson: Tal på första maj 2002

Talare

Göran Persson
F.d. Sveriges statsminister

Datum

1 maj 2002

Plats

Stockholm

Mötesdeltagare, demonstranter!

Min röst är inte vad den borde vara. Jag har drabbats av vårförkylning – men det här talet ska jag ta mig igenom – det försäkrar jag!

Det är härligt att se er, och det är härligt att känna stämningen i arbetarrörelsen. Det är en fantastisk första maj, och det är en växande känsla av att alla de svåra åren vi har bakom oss i svensk inrikespolitik nu börjar ersättas av en period av både respekt och framgång. Den situationen, kamrater, kräver stor ödmjukhet.

Nu har vi möjlighet att återigen bygga det Sverige som vi vill bygga. Nu har vi redskapen. Nu har vi skaffat oss utgångsläget. Det är om detta som valet ska handla i höst!

Det var ni som gjorde det. Det var inte några aktörer på marknaden som tog Sverige ur krisen. Det var ni. Pensionärer, arbetare, studerande – alla ni som under dessa år faktiskt fick bära en del av krisen i er egen verklighet. Nu är vi igenom, och nu ska vi framåt. Nu ska vi diskutera vilket Sverige vi ska forma. Det är en fantastisk möjlighet!

Men när vi pratar om vårt Sverige, så är det hela tiden med insikten om att vi aldrig kan forma vårt land utan att göra det i gemenskap med människor i andra länder. Vi är ingen ö. Vi lever inte avskilda. Vi är beroende av andra. Utvecklingen i Mellanöstern visar detta tydligare än någonting annat. Det ser vi nu i form av ett krig, ett krig där 1 000-tals människor dör. Detta krig kommer inte bara, och har inte bara, skördat mänskliga offer. Det kommer också, om det fortsätter, att bli en del av vår vardag – i form av oro, i form av vrede, och så småningom kanske i form av sämre förutsättningar att utveckla vårt land.

Vi hänger ihop med de människor som lever i Mellanöstern. Deras vardag är

också vår vardag. Vi är nära varandra. Det är därför vi demonstrerar denna första maj.

Vi demonstrerar för fred i Mellanöstern, demonstrerar för en palestinsk stat, demonstrerar för ett Israel inom säkra och erkända gränser, demonstrerar för att Israel ska dra tillbaka sina trupper från ockuperat område, demonstrerar för att Sharon ska låta FN komma in i Jenin. Vi demonstrerar för att Yassir Arafat ska få en ställning som alla andra statschefer, där han fritt kan tala med andra, och fritt kan resa till andra.

Det är rimligt, det är riktigt och det är nödvändigt!

Detta gör vi denna första maj i Stockholm. Detta görs också runt omkring i hela världen, för bakom dessa krav står ett enat världssamfund. Där finns FN, där finns EU, där finns Ryssland, där finns arabstaterna, och där finns alla andra. Tillsammans kräver vi detta!

Kritiken mot staten Israel, och kritiken mot Israels regering, får dock aldrig ta sig uttryck i att man, som på vissa platser i Europa, ser antisemitismen växa fram. Det är en farlig rörelse. Det är ett farligt fenomen, som ofta går hand i hand med rasism och fascism. Vi ser synagogor som bränns. Vi ser enskilda som förföljs på grund av sin judiska börd. Det kan vi aldrig acceptera.

Men vi kan kritisera, och vi ska kritisera, det den israeliska regeringen gör i Israel och Mellanöstern, för de är värda kritik!

Den högervåg som rymmer så mycket av fascism, ibland också antisemitism och rasism, finns i vårt Europa. Vi ser snart en av Europas största stater gå till presidentval – Frankrike. Där är Le Pen motkandidat till den sittande konservative presidenten. Det är oerhört tragiskt. Det är på många sätt en skam för Europa, att vi har en situation där ett land som Frankrike ska gå till presidentval och ha ett alternativ som Le Pen.

Vi ska inte tro att fransmännen är annorlunda än andra. Vi ska veta en sak – när människor lämnas i sticket, när desperationen växer, när de sociala klyftorna vidgas, då är det lätt att sluta sig till dem som har enkla lösningar och som lägger skulden på andra. Vi ser den typen av utveckling i Europa. Därför är det säkraste sättet att bemöta fascism och rasism att hela tiden reformera samhället, öka

rättvisan, se till att alla är med, och ge alla ett ord med i laget och plats när besluten ska fattas. Då kan vi också knäcka rasism och fascism!

Det är så vi måste arbeta – i vardagen, men också på valdagen. Jag är övertygad om att det franska folket vänder rasismen och fascismen ryggen på valdagen. Le Pen hör inte hemma i vårt demokratiska Europa!

Här i Sverige kan vi äntligen forma en politik utifrån vad vi vill, och inte utifrån vad vi måste göra. Många kommer ihåg valrörelsen 1994 – 500 procents ränta, 200 000 konkurser i småföretag, skyhöga boendekostnader, oro och massarbetslöshet. Vi var tvungna att ta tag i den uppgiften för att rädda välfärdssamhället. Och vi gjorde det. 1998 – massarbetslöshet. Ingenting bryter snabbare och hårdare ner människor än det utanförskap som arbetslösheten skapar. Vi lovade att knäcka massarbetslösheten. Vi har gjort det.

Nu ska vi vidare framåt. Nu ska vi föra en valrörelse 2002 som vi själva kan bestämma vilken inriktning den ska ha!

Får jag något att säga till om – och någonting hoppas jag ändå att jag ska kunna påverka debatten – så hoppas jag att den handlar om värderingar och ideal. I vilket Sverige vill jag bli gammal? I vilket Sverige ska mina barn bilda familj? I vilket Sverige ska mina barnbarn växa upp? Vilka värderingar ska gälla i vårt land? Det är de sakerna jag vill tala om – också denna första maj.

Först för mig kommer frihet. Människor ska vara fria, men frihet kräver trygghet. Det finns ingenting som så nära förknippas med just vårt parti, med socialdemokratin, som trygghet. Att inte behöva oroa sig för sitt arbete. Att inte behöva oroa sig för sin hälsa. Att inte behöva oroa sig för hur det går för barnen. Att inte behöva oroa sig för miljön. Att inte behöva oroa sig för världen runt omkring oss. Oron är den tärande kraft som gör att den frihet jag upplever genast beskärs.

Trygghet ger möjlighet för de många människorna att uppleva frihet. Det är socialdemokrati. Det har vi stått för. Det har vårt reformarbete syftat till. Nu ska vi bygga vidare på det!

För mig är kampen för full sysselsättning helt avgörande. Den människa som har ett jobb är i stor utsträckning fri och kan klara sin försörjning. Nu ser vi hur

sjukskrivningarna ökar. På samma sätt som vi i förra mandatperioden tog oss an arbetslösheten ska vi nu ta oss an sjukskrivningarna. Sjukskrivningarna ska pressas tillbaka. Förtidspensioneringarna ska pressas tillbaka.

Det handlar inte om några enkla åtgärder, som t.ex. att sänka ersättningarna. Det handlar om hur jobben organiseras, hur inflytandet på arbetsplatsen ser ut, hur schemat läggs upp, hur din vidareutbildning ser ut, hur rehabiliteringen i Försäkringskassan fungerar, om du över huvud taget har någon företagshälsovård. Allt detta som tillhör ett normalt reformistiskt arbete, som steg för steg förbättrar arbetande människors vardag – det är vad det handlar om.

Det ska vi göra i nästa mandatperiod, och vi ska göra det för att det befriar människor!

Vi ska också vara självkritiska. Det finns en del av arbetsmarknaden som vi själva förfogar över i större utsträckning än någon annan del, och det är den gemensamma sektorn. De många sjukskrivningar som vi i dag ser finns i vården och i omsorgen om våra äldre. Det är kvinnor som är långtidssjukskrivna. Låt oss vara självkritiska. Den gemensamma sektorn – landsting och kommun – erbjuder i dag inte de bästa arbetsplatserna. Det är allvarligt. Lyckas vi inte rekrytera en ny generation av välfärdens arbetare till vård och omsorg, så är det inte särskilt mycket värt med tryggheten...

Därför är vår ambition att i nästa mandatperiod se till att vi klarar heltidsjobb i vård och omsorg. Vi måste se till att vi får vettiga scheman i vård och omsorg. Vi måste se till att arbetsplatserna är så attraktiva att unga pojkar och flickor säger: ”Där vill jag jobba!”

Det är målsättningen. Det ska vi, och det är nästa mandatperiods reformarbete – att göra vård och omsorg till mönsterarbetsgivare. Vi förfogar över det själva. Det ska vi!

Trygghet och frihet – men ingen frihet utan jämlikhet. Om min frihet består i att jag förtrycker någon annan är det ingen riktig frihet, ingen äkta frihet. Jämlikhet och rättvisa. Det finns inget viktigare när man arbetar för jämlikhet och rättvisa än att se till barnens villkor. Barndomen är ingen transportsträcka in i vuxenlivet. Barndomen är den del i livet då du formas, då du grundlägger

dina kunskaper och dina värderingar.

Jag vill att förskolan och skolan ska vara utformad på ett sådant sätt att den i sig är en vision av ett framtida vuxensamhälle. Jag vill inte skikta barnen, som de borgerliga börjar göra här i Stockholm. Vissa barn i vissa skolor, andra barn i andra skolor. Vissa barn som har en viss typ av begåvning i vissa skolor, andra barn med annan begåvning i andra skolor. Så ska inte vuxenlivet se ut. När vi en gång blir vuxna ska vi faktiskt hjälpas åt, arbeta tillsammans, stödja varandra, ta gemensamt ansvar.

Grundskolan som idé, som en sammanhållen skolform, är i sig en vision av ett framtida samhälle – det samhälle som vi vill leva i som vuxna. Det är viktigt. Ingen kommunal skola ska vara så dålig att föräldrar väljer en friskola av den anledningen. Nu har vi resurserna. Nu ska vi satsa, och vi ska se till att varje barn får den utbildning hon eller han ska ha, utifrån sina förutsättningar, så att de kan utvecklas maximalt. Då får vi rättvisa, då får vi jämlikhet, då får vi frihet – så hänger det ihop!

Nog finns det anledning att angripa den borgerliga majoriteten i Stockholm på många sätt. Men frågan är om inte skolpolitiken i Stockholms kommun är ett av de farligaste uttrycken för en uppdelning av samhället, i dem som vinner och dem som förlorar.

Frihet, jämlikhet, solidaritet. För mig är solidaritet kopplat till ett gemensamt ansvar för varandra. Det är just vad ordet betyder – ”detta lilla, vackra franska ord” som Ernst Wigforss sade. Solidaritet är gemensamt ansvarstagande. Inte att jag tycker synd om någon. Inte att jag ska ge dig en hjälpande hand. Vi är båda kapabla att ta ett gemensamt ansvar. Jag kanske är starkare än du, och jag kanske bär mer. Men du kan också bära din del av ansvaret. Solidaritet.

Socialförsäkringen är ett uttryck för solidaritet. A-kassan är ett uttryck för solidaritet. Vi har höjt a-kassan nu, och det var inte en dag för tidigt! Det var rätt och det var nödvändigt. Men nu möts vi av en kritik som säger att om man höjer a-kassan, så kommer människor inte att vilja arbeta.

Alla som deltar i den debatten är förmodligen själva är helt främmande för att leva på den inkomstnivå som en medelålders byggnadsarbetare, eller ett medelålders vårdbiträde, tvingas leva på med dagens a-kasseregler. Det finns en

hjärtlöshet i debatten. Vem tror de att de talar för? Om det inte är de själva som ska leva på de här nivåerna – vem är det då? Ska deras barn leva på de här nivåerna? Men det har de aldrig tänkt sig. Det handlar om några andra. . .

Socialförsäkringarna ska täcka inkomstbortfall, och vi ska fortsätta nästa mandatperiod att successivt höja ersättningarna så att alla omfattas. För när alla omfattas håller vi ihop samhället. Då tar vi gemensamt ansvar. Det är solidaritet.

Vi har sagt att vi ska införa en vårdgaranti, och det har blivit ett fasligt liv om detta. Det är precis som om vårdgarantin i sig var någon fitness, men det är väl världens lättaste sak att säga ”0790”, ”0570” eller något sådant – det kan vem som helst hitta på.

”Det ska ta 0 dagar för att du ska komma i kontakt med en vårdcentral.” Visst!

”Det ska ta högst 7 dagar för att få tala med en läkare.” Självklart!

”På 90 dagar, så ska du få behandling eller operation.” Visst!

Det är ingen konst att säga det här, det svåra är att göra. Det kräver resurser och det kräver att man håller sig till vissa principer. Inget parti, det kan jag försäkra er, vill ha köer i vården. Det vore bisarrt. Alla vill att köerna ska bort. Men hur ska det gå till? Hur ska det gå till i ett samhälle där vi garanterar att alla får vård, oavsett ekonomisk förmåga?

De stora underskott som landstinget i Stockholm har dragit på sig måste lösas ut. Samma sak gäller landstinget i Skåne. Av en händelse är detta moderatstyrda landsting. Så fort moderaterna får ansvar för en gemensam ekonomi kör man den i botten. Det är naturligtvis ett led i ett systemskifte – jag kan inte tolka det på något annat sätt.

Vi måste ha en vettig utjämning inom landet, så att rika och fattiga delar hjälps åt. All landstingsvård måste vara öppen för alla i Sverige. Om man har överskott på platser i Jönköping, så ska en stockholmare få plats, och tvärtom. Och skattebetalarna ska gå före försäkringstagarna. Vi ska koppla ihop vården med socialförsäkringssystemet, och vi ska se till att vi gör upp det här med landstingen.

När man ställer kraven på det viset, finns säkert vänsterpartiet med. Miljöpartiet finns säkert med. Jag skulle tro att folkpartiet kan finnas med. Centern finns definitivt med. Kristdemokraterna – där vet jag inte. De finns kanske inte med, för moderaterna kommer nämligen att vara emot, och kristdemokrater och moderater går armkrok. Den utveckling vi ser i Stockholms läns landsting är möjlig för att moderaterna har stöd av kristdemokraterna.

Jag är oerhört kritisk till vanvården i Stockholms läns landsting på många sätt, men mest utifrån en principiell utgångspunkt – hur den moderata landstingsledningen ser på lagar.

Det finns en lag i Sverige som säger att det ska vara balans i landstingens och kommunernas ekonomier – lika stora inkomster som utgifter. Denna lag finns för att välfärden inte ska hamna i händerna på långivare. Men detta struntar Stockholms läns landsting i. I stället sänker man skatten, och den skattesänkningen resulterar i jättelika underskott. Och så skyller man på att man måste vara solidarisk med landet i övrigt. Det är inte skälet. Det är skattesänkningen som är skälet.

Man sätter sig över lagen för att det är en dålig lag, säger man. Då inställer sig frågan hos mig: Om den moderata ledningen i Stockholms läns landsting tycker att man kan sätta sig över dåliga lagar – vilka andra lagar kan man då bryta emot? Har moderaterna i Stockholm en lista över lagar som det är ok att bryta emot?

Vart slutar det här? Om de som leder Sveriges näst största parlament, vilket Stockholms läns landsting faktiskt är, säger att man struntar i lagar – hur ska man då få en 18-åring att följa lagen? Vad ska man säga till en kille som kanske har norpat en bil?

”Du – det där får du inte göra; du bryter mot lagen!”

Då säger han: ”Jag sätter mig över lagen. Det finns det andra som gör, som är ledande politiker! Man kan väl följa de lagar man tycker är bra. De andra struntar jag i. . .!”

Det där är farligt.

Mötesdeltagare, moderaterna ska bedriva en valrörelse om lag och ordning. Men mötesdeltagare, om man inte behöver följa vissa lagar – varför ska man då ha fler poliser? Hela deras resonemang rasar ihop. Det här är en sluttande plan, och där befinner sig Stockholmsmoderaterna.

De upptas av systemskiftet – sänk skatterna, strunta i balanskravet! När Carl Cederschiöld nu lämnar stadshuset får han frågan vad som är det bästa han har gjort under 23 år i Stockholms vackra stadshus.

”Jag har sänkt skatten med 95 öre”, säger han. ”Det är det bästa jag har gjort.”

När Axén Olin tillfrågas om vad hon har för ambitioner och mål med Stockholms politik svarar hon: ”Att få Sveriges lägsta skatt.”

Det säger något om hur de tänker, och detta finns även uttryckt av deras partiledare Bo Lundgren. Han sade i en intervju i Dagens Nyheter: ”Skatt inskränker människors frihet. Om någon kommer och tar skatt av dig så förlorar du en del av din frihet.”

Så kan man resonera om man glömmer att skatten används till någonting. Varendra polis som finns här ute, och som garanterar det här mötets säkerhet och friheten för oss att träffas, betalas med skatter. Varendra lärare betalas med skatter. Vartenda vårdbiträde betalas med skatter. Vartenda studiemedel består av skatter. Allt du får i form av barnbidrag är skatter. Inskränker det din frihet? Nej, det gör det inte. Det ökar din frihet. Just detta handlar striden om, och det har den gjort i Sverige och svensk politik de senaste 50-60 åren.

Vi älskar inte heller skatter, men skatter tas ut för att bekosta en omfördelning av det som är en förutsättning för att alla ska leva ett tryggt och bra liv. Det är det, det handlar om. Det är därför moderaterna i Stockholm är våra huvudmotståndare i detta val.

Om Stockholmspolitiken, och Stockholms läns landstings vanskötsel, skulle gälla hela Sverige är vi snart tillbaka i det moras som Carl Bildt och Anne Wibble skapade i början av 1990-talet. Dit ska vi inte en gång till!

Frihet, jämlikhet, solidaritet. Tidlösa värderingar. Det står vår rörelse för, och vi tänker fortsätta att arbeta för detta. Jag vill tala om detta i årets valrörelse. Jag vill

föra ett samtal med människor om detta, och inte dölja de konflikter som finns – för det finns konflikter. Jag vill tala om det med stort självförtroende, för socialdemokratin och fackföreningsrörelsen har åstadkommit en enorm förändring av Sverige de senaste åren, som nu gör det möjligt att gå vidare framåt i reformarbetet. Vi kan känna, som det står på affischerna, stolthet över detta!

Men det är klart att vi inte vi är nöjda. Det är inte bra. Det finns mycket kvar som kan förändras, förbättras, reformeras. Det är det vi ska göra. Stolta, men inte nöjda. Tillsammans mot klyftor och egoism.

Vi ska göra det med vetskapen om att vi har genomfört det vi lovade förra gången. När jag stod här 1998, på skolgården på Norra Bantorget, så sade jag att om vi får möjligheten efter höstens val, så ska vi amortera på statsskulden. Det har vi gjort – 342 000 miljoner kronor har vi betat av på statsskulden. Jag lovade att vi skulle höja pensionerna. Det har vi gjort – inte tillräckligt, men vi har börjat och årets pensionshöjning är bra. Vi lovade bättre bostadstillägg för pensionärerna. Det har vi genomfört. Vi lovade höjt barnbidrag. Det har vi genomfört. Vi lovade maxtaxa. Det har vi genomfört. Vi lovade att knäcka massarbetslösheten. Det har vi gjort. Vi lovade att bygga ut högskolan. Det har vi gjort.

Vi behöver inte skämmas för den period som ligger bakom oss; vi kan vara stolta över den. Men vi är inte nöjda. Vi ska vidare framåt, oförtröttligt i vår reformistiska anda, utifrån de värderingar vi står för. Frihet, jämlikhet och solidaritet – denna underbara första maj i Stockholm år 2002. Låt detta bli mitt credo!

Tack för att ni har lyssnat!

Taggar

1 maj, 2000-tal, 2002, Man, Socialdemokraterna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/goran-persson-1-maj-tal-2002>